

Entrevista al **Dr. Jordi Camí i Morell**

Compilador: Genís Carrasco

Va néixer a Terrassa l'any 1952. Es va llicenciar en medicina a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) l'any 1975, obtenint el doctorat l'any 1977. Va cursar l'especialització en Farmacologia Clínica dirigint la seva activitat científica a l'àmbit de les neurociències (drogodependència i cognició), havent explorat altres camps com la bibliometria i l'avaluació i política científica. La seva activitat acadèmica s'ha desenvolupat entre la UAB i la Universitat Pompeu Fabra (UPF), havent ocupat els càrrecs de delegat del rector, degà i director de departament. A la UPF va impulsar els estudis de biologia i la creació i desenvolupament del Departament de Ciències Experimentals i de la Salut. Fou director de l'Institut Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques (IMIM) entre 1985 i 2005. Així mateix, va participar en la gestació de nous centres de recerca i, en particular, del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB). Fou fundador de la revista Quark (1995-2007). Ha estat membre, entre altres organitzacions, del Consell Assessor del Ministeri de Sanitat i del Comitè de Bioètica d'Espanya. És vocal i ha estat el primer president del Comitè per a la Integritat de la Recerca a Catalunya (CIR-CAT). Des del 2023 presideix el Comité Español de Ética de la Investigación. Fou impulsor de la Fundació Pasqual Maragall per a la investigació sobre l'Alzheimer, sent el seu primer director del 2008 al 2020. És membre actiu de la Societat Espanyola d'Il·lusionisme (SEI), impulsant estudis científics sobre la neurociència darrere de la màgia. Entre altres guardons va rebre la medalla Narcís Monturiol de la Generalitat de Catalunya (2000). És membre de l'Institut d'Estudis Catalans des del 2017, i secretari científic des del 2023. En l'actualitat és catedràtic emèrit de Farmacologia a la UPF, director General del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB) i vicepresident de la Fundació Pasqual Maragall.

Jordi Camí, 1955

Per què va decidir estudiar medicina?

Prové del meu interès primigeni pel funcionament del cervell, i després per tot el relacionat amb les neurociències. Abans d'entrar a la facultat ja m'interessaven temes tant aparentment dispars com les obres d'en Sigmund Freud (que vaig llegir completes) o els efectes psicoactius de les drogues.

Gran nevada de Terrassa el 1962

Quina facultat de medicina va estudiar? I com era l'ensenyament?

A la Facultat de Medicina de la nova Universitat Autònoma de Barcelona (segona promoció 1969-1975), uns estudis que es varen desplegar en el recinte de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Vaig tenir el privilegi de rebre una docència innovadora impartida per un grup d'entusiastes renovadors, com en Lluís Daufí o l'Albert Oriol Bosch. També vàrem tenir conferenciants excepcionals, com en Josep Trueta. En aquella època la docència ja contenia uns primers mòduls d'ensenyament basat en problemes, també es feia molt d'èmfasi en el treball pràctic.

Jordi Camí, 1976

Era un estudiant que participava en la vida de l'hospital o es limitava assistir a les classes?

A partir del tercer curs, la docència continuava en estreta relació amb el dia a dia de l'Hospital. La culminació d'aquesta interrelació fou l'estrena d'un sisè any de carrera íntegrament de pràctica clínica, de caràcter rotatori pels diferents serveis hospitalaris. En aquest sisè any, de teoria només hi havia un parell d'assignatures, una d'elles, Farmacologia clínica (que després

constituïria la meua especialitat). Vist en retrospectiva potser tot era encara massa hospital-cèntric i s'hauria hagut de dedicar més temps de rotatori a l'àmbit de la primària. Això es va corregir anys després.

Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB)
amb Xavier Trias i Pasqual Maragall, 1990

Quina valoració fa actualment de l'ensenyament de la carrera que va rebre en la seva època.

Molt positiu. Hi havia voluntat d'innovació, es van assajar noves matèries (com la ja citada farmacologia clínica). Fins i tot es va assajar una subcarrera, "Ciències mèdiques bàsiques" a l'entorn de les assignatures preclíniques, un nou grau enfocat a formar en l'àmbit de les noves ciències biomèdiques, però la idea no fou suportada per les autoritats d'aquells temps. Fou una iniciativa pionera i visionària, trenta anys després les universitats estan impartint carreres com biologia humana (UPF) o biomedicina (Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona) el precedent de les quals foren aquestes "Ciències mèdiques bàsiques" dels anys setanta del segle passat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Per què va escollir la seva especialitat? On la va fer?

Inicialment, els meus plans d'estudiant es dirigien a culminar la formació fent l'especialitat de psiquiatria. Però al llarg de la carrera vaig descobrir la

farmacologia, més concretament la psicofarmacologia, àmbit de coneixement que acabaria constituint la meva principal ocupació intel·lectual d'aquells temps. Anys després, mentre feia carrera acadèmica, vaig tenir l'oportunitat de participar directament en la creació de l'especialitat mèdica de "Farmacologia clínica" així com fer possible la convocatòria dels primers MIR a tot Espanya en aquesta nova especialitat.

Jocs Olímpics de Barcelona, 1992

Va tenir dificultats al moment de trobar feina?

No en el meu cas. Durant la segona part de la meva carrera de medicina vaig incorporar-me com a estudiant al Departament de Farmacologia de la UAB, dirigit pels professors Josep A. Salvà i Josep Laporte, i després per en Francesc Jané. Recordo que, com estudiant, fins i tot em varen assignar una modesta retribució. En acabar la carrera vaig continuar en aquest mateix departament com "ajudant de classes pràctiques" i dos anys després d'acabar la carrera vaig llegir la tesi doctoral (la primera en català a la facultat de medicina de la UAB). Així és com va començar una carrera acadèmica que culminaria amb la posició de catedràtic, primer a la UAB (1993) i després a la UPF (1997).

Jordi Camí amb el doctors José J. Navas i Joan Rodés, 2000

Prefereix treballar com a metge de la sanitat pública o com a professional liberal?

Llevat d'un any i mig molt complicat, durant el qual vaig fer activitat clínica hospitalària atenent malalts addictes, arran de l'esclat de la primera epidèmia d'heroïna a la ciutat de Barcelona (abans de la irrupció de la SIDA), no he treballat mai més fent pràctica clínica ni al sector públic ni al privat. Tota la meua carrera professional ha estat acadèmica, en el marc de la universitat.

Ha tingut oportunitat de fer recerca?

Ha estat la meua activitat principal. He estat fent recerca d'ençà que era estudiant. La meua tesi doctoral fou sobre la neurotransmissió en el sistema nerviós perifèric. Després, em vaig especialitzar en l'àmbit de la psicofarmacologia i les drogues d'abús, fent treballs científics tant en l'àmbit de l'experimentació bàsica com en el de la clínica. Aquesta etapa va culminar amb la publicació d'una revisió sobre drogues d'abús per invitació al *New England Journal of Medicine* el 2003. Després, la meua implicació en l'àmbit de la gestió i la política científica, em va dur a explorar nous camps científics, des de la bibliometria fins a la integritat científica.

També, d'ençà que vaig acabar la carrera he estat fent sempre docència, principalment a la UAB. Durant molts anys, docència en farmacologia (al tercer curs de la carrera de medicina) i en farmacologia clínica (al sisè curs de la carrera de medicina). Cap a l'any 2000, les meves obligacions docents van passar del pregrau al postgrau, impartint ensenyaments sobre bones pràctiques científiques i integritat en ciència en el doctorat, una docència que vaig continuar fins al 2023, moment en què vaig passar a ser catedràtic emèrit a la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

Jordi Camí amb Pasqual Maragall a la Fundació Pasqual Maragall, 2009

Al llarg dels seus estudis i durant la seva vida professional ha tingut algun metge com a referent?

He tingut molts referents, però vull destacar al meu mentor durant els primers anys de carrera acadèmica, el doctor Josep Laporte. Fou el meu referent acadèmic i guia als inicis de la carrera professional, i també qui em va avalar per a la iniciació d'una activitat científica sistemàtica en el camp de la toxicologia clínica i les drogues d'abús que després fou molt fructífera.

Algun moment s'ha penedit de dedicar-se a la medicina?

No, mai. El que ignorava és que no acabaria fent pràctica clínica. Vaig entrar a la universitat pensant en fer-me psiquiatre, però mentre estudiava vaig descobrir l'inabastable i desconegut món de les neurociències. Mentre estudiava, per raons d'oportunitat, em vaig adscriure com a estudiant al

Departament de Farmacologia de la UAB, la qual cosa va condicionar la meua futura carrera docent i de recerca, sempre en l'àmbit del cervell, i molt particularment dins del món de la cognició. Tampoc vaig preveure que m'hauria d'implicar a fons en una nova i inesperada epidèmia, la del consum de drogues devastadores com l'heroïna, precedent de noves epidèmies com la de la cocaïna i la de drogues sintètiques com la MDMA o èxtasi.

Creu que en l'actualitat hi ha més o menys respecte als principis ètics, comparat a quan era jove?

Amb els anys, faig constar que, dels aspectes ètics de la medicina, cada cop se'n parla més, és ja un debat d'idees que sorgeix sistemàticament, és un assumpte que està damunt la taula de tots els actors. Quan estudiava medicina ningú no parlava d'aquests temes, després he estat testimoni d'un canvi molt important i molt positiu. He sigut testimoni i protagonista de les primeres regulacions sobre assaigs clínics en humans. He impulsat l'ensenyament de la bioètica a les carreres de medicina i biologia humana. He participat en el primer comitè de bioètica d'Espanya, he promogut i he estat el primer president del CIR-CAT, Comitè per a la Integritat de la Recerca a Catalunya, i presideixo actualment el comitè espanyol d'aquesta matèria. En general, crec que hi ha molt més respecte (el que conec millor és el món de les ciències biomèdiques), però el que també passa és que la comunitat científica biomèdica ha crescut exponencialment, de manera que els problemes aparenten ser més freqüents. Per acabar-ho d'adobar han sorgit nous i inimaginables reptes bioètics que no ens imaginàvem pas al segle passat.

Conferència al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 2010

Com veu el paper del metge en la societat actual? Ha perdut prestigi? Té menys influència?

El paper del metge ha canviat, ha evolucionat necessàriament, tal com també ho ha fet tota la societat. Més enllà de les aparences, el fet és que la ciutadania manté a la professió mèdica entre les professions més prestigioses i que donen més confiança. En la darrera enquesta de la *Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología (FECYT [2022])* sobre percepció social de la ciència, els grups professionals més reconeguts són els metges, en primer lloc, seguit dels professors i dels científics, professions totes elles relacionades amb la ciència i tecnologia.

Què en pensa dels conflictes de gènere en la professió mèdica. Creu que les metgesses tenien o tenen més dificultats per estudiar i exercir la medicina?

Quan vaig iniciar els meus estudis de medicina, la proporció de dones era molt, molt menor a l'actual. Ara ja és una proporció majoritària, tal com passa en totes les professions de l'àmbit de la salut. No recordo que les estudiants tinguessin més dificultats per estudiar medicina que els estudiants. En relació amb l'exercici de la medicina abans i avui, no tinc prou criteri i coneixement per contestar aquesta pregunta amb propietat.

Conferència al a la Universitat Pompeu Fabra, 2018

Té alguna recomanació o algun consell als metges i metgesses joves que llegeixin aquesta entrevista?

Més enllà que l'òptima professionalitat passa per l'experiència, les hores de formació, i cercar la tutela dels millors, reproduiré dos consells que sempre he donat als estudiants de medicina dels quals he tingut el privilegi de ser-ne tutor. Ni tenir pressa per acabar els estudis, ni precipitar-se en decidir l'especialitat. Recomano als estudiants que no tinguin pressa en acabar la llicenciatura, trobo acceptable aturar la carrera per fer un llarg viatge, o per tenir una experiència vital que mai més es tindrà ocasió de repetir. Recomano valorar seriosament aquesta "aparent" disrupció. Recordo unes beques que vàrem promoure els anys vuitanta a la Unitat Docent de l'Hospital del Mar (UAB), beques dirigides a estudiants de medicina amb la finalitat que atuessin un any els estudis i s'integressin durant aquest temps en equips de recerca. Els que hi varen optar no se'n van penedir mai, i després varen ser persones destacades en els primers anys professionals. Recordo la controvèrsia de professors i familiars que s'oposaven a aquest "temps perdut" que estàvem propiciant. Els estudiants d'avui tenen una probabilitat molt alta de viure fins als 90 o més anys. Hi ha temps de sobres per tenir experiències que només es fan quant hom és jove. Jo no desaprofitaria aquesta realitat vital.

La segona recomanació és no tenir pressa en decidir la destinació final del viatge de formació. Sempre recomano demorar decisions, recomano estar obert a noves descobertes, a noves matèries, donar valor a l'atractiu de professors i professors que et poden canviar radicalment els teus interessos durant la carrera. Les noves professions, les noves orientacions sempre estan esperant als més brillants, però també als més flexibles.

Jordi Camí, 2022